

ԲԱՆԱՍՏԵՂՆԱԿԱՆ

ԵՐԲ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԷԻ...

Երբ դըպրոցական էի սակաւին,
Եւ, իրկուն մ', ի՛մա էր կարգը ճրսկելու՝
Մեր վարժարանի սրահին մէջ մինակ,
Սեղանիս առջեւ փոխ եկաւ նըսիլ,
Տըղայ մը թըռուառ, որ սեւ էր հագած,
Եւ որ եղբօր պէս ինծի կը նմանէր:

Իր դէմքը զբխուր էր եւ գեղեցիկ.
Լոյսովը հրագիս
Ըսկըսաւ կարդալ ան իմ գիրքնս բաց.
Ու հակասն հակած իր ձեռքին վրայ,
Այդպէս ալ մընաց մինչեւ առաւօտ,
Մըսախոհ, գաղտնի ժըպիս մ'երեսին:

Տասնութեկ տարին նոր էի մըսած.
Կը պըսըսէի, որ մը, յամբախլ,
Անտառի մը մէջ, վայր մը մացառուտ.
Ծառի մ'ըստընը եկաւ նըսիլ
Երիտասարդ մը, որ սեւ էր հագած,
Եւ որ եղբօր պէս ինծի կը նմանէր:

Հարցուցի թէ ո՞րն է արդեօք համբան.
Մէկ ձեռքը փին մը ունէր անիկա,
Միւսովն էր բըռնած փունջ մը մաւրենի:
Բարեկամօրէն բարեւեց նախ զիս,
Յետոյ կիսով չափ անդին դառնալով,
Մասովը բլուրը ցոյց տուաւ ինծի:

Տարի մը յետոյ, գիշեր ժամանակ,
Ծընդադրած էի մօտն այն մահիճին,
Ուր հոգին դեռ նոր աւանդեր էր հայրս.
Սընարին վերեւ եկաւ նըսիլ հոն,
Որք տըղայ մը, որ սեւեր էր հագած,
Եւ որ եղբօր պէս ինծի կը նմանէր:

Աւելի յետոյ, Տաժամներէ խոնջ,
Վերածնելու կամ վերջ տալու միտքով,
Երբ ճիւղացաւ դուրս նետելով իմեզինմա,
Ճամբայ ընելու տաժամով անգուսպ՝
Ուզեցի երթալ եւ այլուր փրցնուել
Հետքի մը տաժամներն անկորուստ յոյսին,

Ամենուրեք ուր ուզեցի մընջել,
Ամենուրեք ուր ուզեցի մեռնիլ,
Ամենուրեք ուր դըպայ եւ հողի,
Իմ ճամբուս վրայ եկաւ միտք նրսիլ,
Ա՛խ, թրուաւ մը, որ սեւեր էր հագած,
Եւ որ եղբօր պէս ինձի կը նմանէր :

Alf. de Musset

ԿՐՕՆԱՓԻԼԻՍՈՓԱՆՅԱԿԱՆ

ԿՐՕՆ

Կը հարցուի թէ կրնա՞յ ըլլալ բարոյական՝ առանց կրօնի։ Սխալ գրուած է այս հարցը։ Պէտք է ըսել. բարոյական կեանքը ամբողջ է՝ առանց կրօնական կեանքին։ Փորձառութիւնը, արդարեւ, կը ցուցնէ թէ մարդիկ կրնան արգար՝ ուղղամիտ՝ ժուժկալ՝ անկեղծ ըլլալ, առանց բարեպաշտութեան։ Բայց բարեպաշտութեան բացակայութիւնը միթէ առաքինութեան պակաս մը՝ բարոյական էութեան նուազում մը չէ՞ ինքնին։ Բարոյական կեանքը պէտք չէ՞ պարունակէ և արտայայտէ մարդն ամբողջ, Աստուծոյ ինչպէս նաեւ ընկերին և իր անձին հետ իր յարաբերութիւններուն մէջ։ Նետուած այս աշխարհին մէջ, առանց գիտնալու թէ ինչո՞ւ, վերցուած այս աշխարհէն, առանց գիտնալու թէ ի՞նչպէս, կըրնա՞յ անհկա իր էութիւնը եզրափակել ծրնունդի և մահուան երկու ծայրերուն միջև, առանց անհարկ մը արձակելու այս

երկու ափունքներէն անդին, առանց հաստատուն խորիւխի մը կառչելու այն ընդարձակ ուղիներուն մէջ, որ ամէն կողմէ կը պարուրէ զինքը։ Քննութեան և քննադատական կեանքի կազմակերպութիւնը անշուշտ հետզհետէ աւելի դժուարին կրնայ դառնալ։ Բայց եթէ բարեպաշտութիւնը իր օրինական և յարակալ հիմն ունի մարդկային բնութեան մէջ, անխուսափելիօրէն պիտի գտնէ այս կամ այն ձևով ինքզինքը գոհացնելու միջոցը, տաժանելի տագնապութիւններէ ետքը, ինչպէս կը պատահի, երբ ընկերային միջավայրը ա՛լ չի համապատասխաներ հոգիին պէտքերուն։

Ուստի, ճշմարտապէս փրկիսօփայական միակ խնդիրն է գիտնալ թէ կրօնքը մարդկային բնութեան մէջ նոյն իսկ դրած է իր արմատը, թէ անցաւոր և աւօրեայ վիճակ մ'է ան՝ քաղաքակրթութեան բարձրագոյն աստիճանի մը վրայ անհետանալու սահմանուած։ Այսպիսի է զոր օրինակ տեսուածութիւնը այն հռչակաւոր դպրոցին որ կը կարծէր տաժ ըլլալ մարդկութեան զարգացումներուն հիմնական օրէնքը։ Այսինքն օրէնքը երեք վիճակներուն որոնք են. աստուա-